

Výňatek z knihy

LOSÝ V SRDCI EVROPY

Od klasických ke stírácím

Vydalo Nakladatelství Olympia, a.s.

SAZKA - OLYMPIA 2002

Edice Sazka

autor Ivo Kasal

JUDr. Ivo Kasal

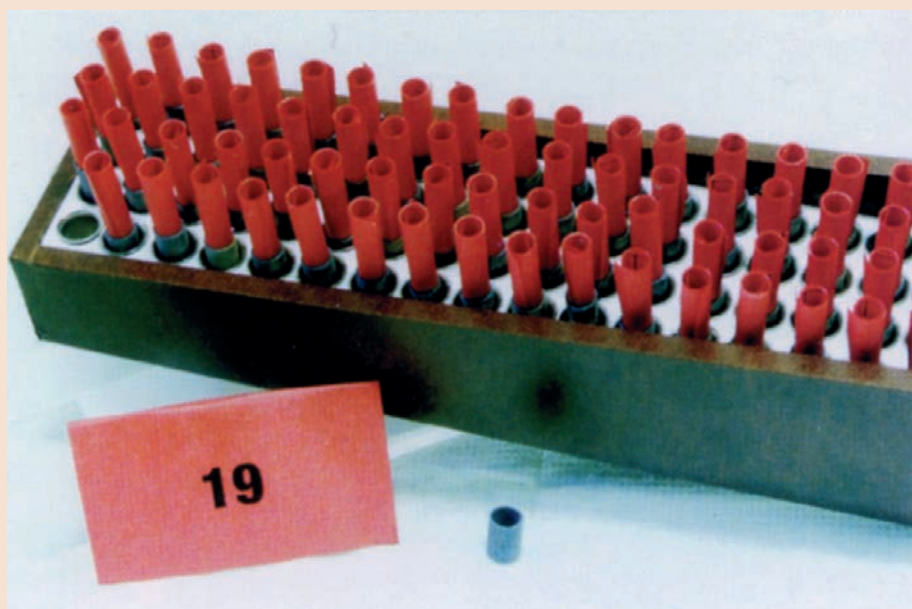

(čtyřicátésmé pokračování)

ČESKOSLOVENSKÁ STÁTNI LOTERIE

Podle něj musel například spolupřadatel - patronátní podnik - spolupracovat na tisku losů a na vlastní náklad dodat alespoň šest měsíců předem několik různých technicky dokonalých barevných diapozitivů (4 - 5 kusů, nejlépe 6 x 6 cm) nebo fotografií (4 - 5 ks, nejlépe 13 x 15 cm) charakteristických budov města nebo náměstí, továrny nebo svých provozů či „vzhledných výrobků“. Dále fotokopii znaku podniku a města v černobílém provedení. Výběr z předložených diapozitivů nebo fotografií a grafickou úpravu losů provedla Správa ČSLO společně se Státní tiskárnou cenin, která losy tiskla. Propagace v televizi byla prováděna televizními reklamními šoty

v délce do 60 vteřin. Film se vysílal 4 - 5x na I. nebo II. programu v bloku televizních reklam. Datum a hodinu vysílání nebylo možné u televize přesně zajistit, protože se reklamní bloky řadily podle uvolněného času mezi jednotlivými pořady. Propagace v rozhlase se uskutečňovala v různých denních vysílacích časech. Jako podklad pro ně sloužily materiály od patronátního podniku (města), obsahující stručný výčet skutečností o podniku (počátky výroby, výrobní program, šíře vývozu, vyznamenání podniku, brigád socialistické práce atd.), nebo informace o městě (historie, významné osobnosti, nová výstavba a podobně), tedy vše, co chtěly podnik či město propagačně využít. Materiály se musely zaslat Správě ČSLO

nejméně tři měsíce předem a dvojmo. Náklady rozhlasových relací hradila správa. Propagaci slosování v okrese prováděly okresní či krajské pobočky spořitelny ve spolupráci s patronátním podnikem podle místních podmínek v okresním či krajském tisku, v rozhlase, závodním časopise, dopravních prostředcích, krajské televizi, dále zhotovením panelů, atrap, tiskem letáků a plakátů, transparentů a jiných prostředků názorné agitace. Náklady hradily po dohodě spořitelna a podnik (město) společně.

Jen ze svých prostředků však patron zajišťoval a hradil část propagačních a reklamních nákladů vynaložených na propagaci celé emise v částce 20 000 Kčs (asi desetina nákladů emise), nájemné sálu pro slosování, nájemné místnosti pro kontrolu svitků, případně drobné odpolední pohoštění členů slosovací komise při kontrole svitků a po slosovacím aktu, zábavný program po slosování podle vlastního výběru (program objednával patron sám a sám určoval, zda vstup bude volný, či placený), konferenciéra, hudební podbarvení po dobu slosování - klavír, magnetofon -, drobné pozornosti pro členy

slosovací komise, které za sebe dávala členům i Správa ČSLO, a také telefonické spojení s Prahou na 18.45, a to zásadně v nehluké místnosti. Největší problémy pořadatelům činilo zajištění samotného slosování. Proto jim pražská centrála sdělila, co bude na jevišti vedle zasedacího stolu pro slosovací komisi zapotřebí. Instrukce přímo a důrazně stanovila, že stůl musel být dostatečně dlouhý, aby na něm bylo možné pracovat, a musel mít kryté čelo. Nezbytný byl alespoň jeden mikrofon pro úvodní projev a pro konferenciéra. V žádném případě nesměl na látkovém pozadí za stolem chybět znak ČSLO, logo pořadajícího podniku (města) a heslo losování. Instrukce nezapomněla ani na to nejdůležitější - přítomnost dvou slosovacích osudů. V souvislosti s nimi tu byl i kategorický příkaz: „Předem vně i uvnitř vyčistit a potom sestavit!“

Velký strach měli pořadatelé ze samotného losování. Proto instrukce rozebírala některé kroky po minutách. Kontrola svitků probíhala vždy od 15. do 16. hodiny. Stačila přítomnost nadpoloviční většiny jmenovaných členů slosovací komise. Vhodná byla přítomnost

konferenciéra a obsluhovatelek osudů pro získání základních informací. Někdy se kontroly z vlastní iniciativy účastnili i zástupci dalších patronátních podniků, aby si slosování vyzkoušeli nanečisto a nabýli zkušenosti, což bylo vedením spořitelny samozřejmě vítáno. Zatímco jinde byl prodej losů dávno ukončen, pobočka v místě slosování mohla losy prodávat zcela výjimečně až do 17. hodiny dne slosování. Neprodané a znehodnocené losy pak musela předat zástupci ČSLO v zalepené obálce s průvodním dopisem. Před zahájením slosování informoval ředitel ČSLO přítomné o jeho způsobu a potom provedl společně se členy slosovací komise kontrolu svitků, jejich uložení do krabic a zapečetění. Poté zodpověděl dotazy členů slosovací komise (tento bod nebyl nikdy vynechán, protože se vždy někdo našel, kdo něčemu nerozuměl nebo prostě neposlouchal) a vyzval je, aby podepsali protokoly o kontrole svitků. Následovala instruktáž obsluhovatelek osudů a konferenciéra. K tomu byly zapotřebí čtyři dívky ke dvěma osudům a jedna dívka k vybírání svitků. Pátá byla určena k třetímu malému osudů, odkud byly

ZMĚNA MĚSTA
VIZ OBJEDNÁVKA

ZMĚNA NÁZVU MĚSTA
VIZ OBJEDNÁVKA

losovány série. S instrukcemi se začínalo kolem 17. hodiny. Nejdříve se vysvětlila obsluha osudí, poté se provedla praktická zkouška s prázdnými svitky a vyzkoušel se způsob předávání informací konferenciéroví. V 17. 15 se shromáždili všichni členové slosovací komise. Ředitel okresní pobočky spořitelny je uvítal a seznámil se zasedacím pořádkem (vždy uprostřed musel sedět předseda komise, kterým byl ředitel ČSLO, vpravo zástupce generálního ředitelství spořitelny, vlevo další zástupce ČSLO a vedle něho zástupce ministerstva financí ČSR jako státní dozor). Ředitel ČSLO znovu vysvětlil všem přítomným průběh slosování a povinnosti vyplývající z funkce členů komise (sledování průběhu slosování, podpis protokolů), pokud k tomu nedošlo již při kontrole svitků. Poté se členové komise seřadili a na pódium nastoupili přesně v 17. 25. Po četných zkušenostech byl tento časový plán striktně dodržován, protože pak se nemohlo stát, že by někdo nějaký úkon, o kterém slyšel právě před chvílí, zapomněl.

Vlastní slosování probíhalo vždy mezi 17. 30 a 18. 40.

V 17. 30 zazněl úvodní projev ředitele okresní pobočky s představením členů komise. Podle interní instrukce nikdy nesměl přesáhnout tři minuty. Následoval projev zástupce patronátního podniku (rovněž max. do 3 min.). V 17. 36 (opravdu je v instrukci 17. 36) začalo vlastní slosování a slova se ujal konferenciér. Pracovnice ze Správy ČSLO dávaly pokyny dívkám u osudí a předávaly jim postupně krabíčky se svitky. Ty podávaly vytažené svitky předsedovi slosovací komise. Konferenciér tlumočil čísla výher publiku - u nižších výher vždy podle instrukcí vyzval přítomné, kteří vyhráli, k potlesku. Členové komise tažená čísla zapisovali. Po skončení slosování konferenciér poděkoval členům komise za provedené slosování, obecně za pozornost, poblahopřál těm, kteří vyhráli a prohlásil slosování za ukončené. Členové komise mezitím podepsali oba protokoly loterie obsahující tažená čísla, a tím jejich

funkce skončila. Jedno slosování bylo u konce, ale pracovníci ČSLO ihned, a to doslova, pokračovali v přípravě dalšího. Zástupci zodpovědné pobočky příštího tahu totiž bývali na místě také a buď ihned, nebo nejpozději do tří týdnů před slosováním nahlásili Správě ČSLO jména a funkce členů slosovací komise (6 - 8) a vyplnili pasport, aby mohly být vyhotoveny jmenovací dekrety a odeslány zpět okresní pobočce k osobnímu předání a pozvání funkcionářů.

Posledním úkonem pořádající pobočky bylo odeslání obou slosovacích osudí do místa příštího slosování.

Instrukce se též týkaly následného znehodnocování losů, aby se předešlo různým problémům včetně jejich zneužití. Neprodaným losům byl odříznut pravý dolní roh a výherní byly prodávány přímo v ploše losu.

Hodnocením průběhu loterie se nezabývala jen Správa ČSLO nebo ředitelství České státní spořitelny, ale na svém programu je mělo

i ministerstvo financí. Například 30. srpna 1979 se schůzovalo nad deskami s názvem Materiál pro operativní poradu ministra financí ČSR (Min. fin. č. j. 102/19 245/79 př. - ČSLO). Hodnocení bylo velmi detailní a také kritické. Rozebíralo jedinou státní a jedinou peněžní loterii bez veškerých ideologických nánosů. Konstatovalo, že rozhodující podíl na tržbách měli externí prodavači, kteří se však stále obtížněji získávali, neboť při nižší poptávce museli věnovat více času na dosažení stejné úrovně tržeb jako dřív a úroveň odměn byla u ČSLO nižší než u ostatních loterií. Trvalý tlak na pobočky v zajišťování tržeb ČSLO i za cenu mimořádné pracnosti ztěžoval zajišťování hlavních úkolů spořitelny v oblasti vkladů a půjček. Řada pracovníků spořitelních poboček také poukázovala na to, že příliš intenzivní nabídka losů nebývá dobře přijímána. Prodej losů ČSLO rovněž negativně ovlivňoval postoj některých národních výborů, které pobočkám spořitelny nedovolovaly stánkový prodej na obchodně atraktivních místech. Přitom stánkový prodej byl neúčinnější formou nabídky. V r. 1978 se ve srovnání s r. 1971 snížily tržby z losů o 6,9 mil. Kčs, přitom vyplacené výhry zůstaly na stejné úrovni, režijní náklady se zvýšily o 3,5 mil a odvod do státního rozpočtu se snížil o 10,4 milionu Kčs. Snižování celkových tržeb v prodeji losů bylo ovlivněno zejména stále větším počtem mimořádných emisí, které vedly ke zvyšování podílu výher (v mimořádných emisích bylo na výhry kalkulováno 60 %, v běžných jen 50 %). Snaha o udržení stávající výše tržeb za losy ČSLO formou zvyšování počtu mimořádných emisí vedla ke zvětšení objemu práce ve spořitelně bez odpovídajícího společenského efektu. Ministerstvo financí se zabývalo i tím, zda na oslabení zájmu o ČSLO neměl vliv přílišný rozmach jiných druhů slosovacích akcí. Vedle ČSLO totiž existovaly ještě Sportka, Sazka, Mates a různé příležitostné loterie dotované věcnými cenami. Bylo zjištěno, že převážná část výdajů obyvatelstva se skutečně realizovala prostřednictvím Sazky, Sportky

a Matesa (1,2 miliardy Kčs). Větší oblibu těchto forem sázek si ministerstvo financí vysvětlovalo častější frekvencí losování a zdánlivě aktivnějším zapojením hráčů pomocí jejich vlastní volby čísel a možností aktivního odhadu výsledků. V zásadě si však tyto sázkové hry s ČSLO nekonkurovaly, neboť představovaly jiný typ soutěže a zahrnovaly i jiný okruh hráčů. Rozbory dokázaly, že pokles zájmu o ČSLO nebylo možné odůvodňovat konkurencí ostatních slosovacích akcí, prostě již jen došlo k nasycení trhu. Vedle těchto problémů technických však ministerstvo financí a jeho stranická organizace řešily i otázky jiné, základní, vyskytující se v úvahách straníků, jejich orgánů i tisku. Například jak je loterie slučitelná s rozvojem socialistického způsobu života. Odpovědi se vzhledem k potřebám státní pokladny samozřejmě našly. Bylo konstatováno, že specifickou potřebu některých lidí hrát a prožívat určité vzrušení

a napětí socialismus neodstranil, že to není potřeba spojená jen s kapitalismem, ale potřeba objektivní. O této skutečnosti svědčilo i to, že před zavedením oficiálních slosovacích soutěží vznikaly různé „domácké“ sázkové hry v podnicích a na pracovištích. Navíc vůbec nešlo o specifikum československou, stejné problémy existovaly i v jiných socialistických zemích, kde se také řešily různými formami loterií a sázkových her. Loterie byla pro stát příjemná jako zdroj příjmů do státního rozpočtu a odčerpávala volnou kupní sílu obyvatelstva. Velmi těžce se však zdůvodňovaly argumenty stranických teoretiků, že u výher jde o příjmy neodpovídající zásadě rozdělování podle vykonané práce. Připravená odpověď se sice moc nelíbila, ale jiná po ruce nebyla. Stranícké ústředí shledalo, že: „... tento prvek je v ČSLO výrazně omezen a usměrňován platným systémem výher, který nezakládá možnost bezpracného života.

(pokračování příště)